

Małopolskie Laboratorium Budownictwa Energooszczędnego

MLBE

**MAŁOPOLSKIE LABORATORIUM
BUDOWNICTWA ENERGOOSZCZĘDNEGO**

**Raport z badania właściwości cieplnych
wielowarstwowych paneli termoizolacyjnych**

NAZWA ZADANIA: **RAPORT Z BADAŃ**

BADANIA I RAPORT ZOSTAŁY OPRACOWANE W:

Małopolskim Laboratorium Budownictwa Energooszczędnego

Politechnika Krakowska

ul. Warszawska 24

31-155 Kraków

ZESPÓŁ BADAWCZY

POD KIERUNIKIEM dr hab. inż. arch. Marcina Furtaka, prof. PK:

Kierownik badania: dr inż. Małgorzata Fedorczak-Cisak

Prowadzący badanie: mgr inż. Henryk Łoziczonek

DYREKTOR
Małopolskiego Laboratorium
Budownictwa Energooszczędnego

dr hab. inż. arch. Marcin Furtak, prof. PK

H. F. -
Henryk B. Łoziczonek

Kraków 09/2019

- ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA -

**RAPORT Z BADANIA WŁAŚCIWOŚCI CIEPLNYCH
WIELOWARSTWOWYCH PANELI TERMOIZOLACYJNYCH**

I. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA

1. Cel opracowania
2. Zakres opracowania
3. Podstawy prawne
4. Podstawowe pojęcia i definicje

II. OPIS METODY BADAWCZEJ

1. Metodyka badań
2. Procedura badania
3. Opis stanowiska badawczego
4. Opis obiektów badawczych
5. Czas trwania badania

III. WYNIKI BADAŃ

IV. WARTOŚCI OBLICZONE

1. Szacowana dokładność pomiarów

V. LITERATURA

I. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA

1. Cel opracowania

1. Celem badania było wyznaczenie współczynnika przenikania ciepła U [W/m^2K] innowacyjnych płyt izolacyjnych przeznaczonych do wytworzenia zewnętrznej warstwy ocieplającej budynku.

2. Celem naukowym było potwierdzenie właściwości izolacyjnych zastosowanego rozwiązania.

2. Zakres opracowania

Zakresem opracowania obejmuje opis procedury badawczej oraz prezentację uzyskanych wyników.

3. Podstawa prawna opracowania

Ekspersi Małopolskiego Laboratorium Budownictwa Energooszczędnego Politechniki Krakowskiej, zgodnie z obowiązującą procedurą, przeprowadzili badania na sprzęcie laboratoryjnym zakupionym w ramach projektu MRPO 05.01.00-12-89/12 „Małopolskie Laboratorium Budownictwa Energooszczędnego”.

Badanie zostało przeprowadzone zgodnie z procedurą umieszczoną na stronie internetowej <http://www.mlbe.pk.edu.pl/w> trybie niekomercyjnym, z zachowaniem poszanowania zasad konkurencyjności na rynku materiałów budowlanych.

Badania oparto o normy i regulacje dedykowane tego typu projektom:

- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane Dz. U. 1994 Nr 89 poz. 414 wraz z późniejszymi zmianami,
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 75, poz. 690 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 5 lipca 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie,
- PN-EN ISO 8990 – Określanie właściwości związanych z przenikaniem ciepła w stanie ustalonym. Metoda kalibrowanej i osłoniętej skrzynki grzejnej,
- PN-EN ISO 12567-1 – Ciepłne właściwości użytkowe okien i drzwi. Określanie współczynnika przenikania ciepła metodą skrzynki grzejnej,
- PN-EN 1934 – Określanie oporu cieplnego metodą skrzynki grzejnej z użyciem ciepłomierza,
- PN-EN 12667 - Właściwości cieplne materiałów i wyrobów budowlanych. Określanie oporu cieplnego metodami osłoniętej płyty grzejnej i czujnika strumienia cieplnego. Wyroby o dużym i średnim oporze cieplnym,

- PN-EN 12664 - Właściwości cieplne materiałów i wyrobów budowlanych. Określanie oporu cieplnego metodami osłoniętej płyty grzejnej i czujnika strumienia cieplnego Suche i wilgotne wyroby o średnim i małym oporze cieplnym
- PN-ISO 8301 – Określanie oporu cieplnego i właściwości z nim związanych w stanie ustalonym. Aparat płytowy z czujnikami strumienia cieplnego
- PN-ISO 8302 – Określanie oporu cieplnego i właściwości z nim związanych w stanie ustalonym. Aparat płytowy z osłoniętą płytą grzejącą,
- ASTM C518-15 - Standard Test Method for Steady-State Thermal Transmission Properties by Means of the Heat Flow Meter Apparatus,
- EN ISO 7345 Thermal insulation – Physical quantities and definitions
- Norma europejska PN-EN ISO 6946:2008 – „Komponenty budowlane elementy budynku - Opór cieplny i współczynnik przenikania ciepła – Metoda obliczania”,

4. Podstawowe pojęcia i definicje

Podstawowe definicje zostały przytoczone na podstawie obowiązujących norm i rozporządzeń:

Współczynnik oporu cieplnego R [m^2K/W] – określa zdolność materiału do powstrzymywania strat ciepła. Opór cieplny warstwy wchodzącej w skład przegrody określa się jako stosunek różnicy temperatur na jej powierzchniach do gęstości ustalonego strumienia ciepła.

Współczynnik przenikania ciepła U [W/m^2K] – współczynnik określający przenikanie ciepła przez przegrody budowlane określany jako odwrotność całkowitego oporu cieplnego przegrody.

Współczynnik przewodzenia ciepła λ dla materiałów budowlanych [W/mK] – jest miarą zdolności materiału do przewodzenia ciepła. Badanie i określanie współczynnika przewodzenia ciepła materiału jest wykonywane zgodnie z normami: PN ISO 8301 i PN ISO 8302 *Izolacja cieplna - Określanie oporu cieplnego i właściwości z nim związanych w stanie ustalonym - Aparat płytowy z osłoniętą płytą grzejącą oraz PN ISO 10456 Określanie deklarowanych i obliczeniowych wartości cieplnych.*

Ekwiwalentny współczynnik przewodzenia ciepła λ [W/mK] – dla elementu budowlanego składającego się z kilku materiałów budowlanych określa przewodność cieplną jednorodnego zastępczego materiału budowlanego w kształcie prostopadłościanu o tych samych wymiarach, który w miejscu całego elementu budowlanego w stanie zamontowanym pozwala uzyskać ten sam efekt cieplny.¹

Średnia temperatura promieniowania – odpowiednio ważona temperatura powierzchni „widzianych” przez próbkę wprowadzona w celu określenia gęstości strumienia cieplnego wywołanego przez to promieniowanie na powierzchni próbki.

---

¹ Schöck

Temperatura otoczenia – odpowiednio ważone temperatury powietrza i promieniowania wprowadzone w celu określenia gęstości strumienia ciepłego na powierzchni próbki.

Średnio niejednorodna próbka – próbka, która podczas badania spełnia ujednolicone kryteria temperatury zgodne z normą.

II. OPIS METODY BADAWCZEJ

1. Metodyka badań

W elementach obudowy budynków występują złożone procesy transportu ciepła. Są to: przewodzenie, promieniowanie, konwekcja oraz wymiana masy, występujące wszystkie razem, lub też niektóre z nich. Metodologia, według której przeprowadzono badanie, określa całkowitą ilość ciepła przenikającego z jednej strony obiektu do drugiej, dla danej różnicy temperatur, w zdefiniowanych warunkach badania.

Badanie zostało wykonane trzema metodami.

- Wartością mierzoną w komorze klimatycznej metodą osłoniętej skrzynki grzejnej był współczynnik przenikania ciepła przez przegrodę U [W/m^2K].
- Współczynnik przewodzenia ciepła λ [W/mK] materiału izolacyjnego został wyznaczony za pomocą przyrządu Isomet 2114.
- Opór cieplny R [m^2K/W] przegrody składającej się z warstwy materiału izolacyjnego oraz folii refleksyjnej został zmierzony aparatem płytowym.

2. Procedura badania

Obiekty badawcze zostały dostarczone do Małopolskiego Laboratorium Budownictwa Energooszczędnego.

W celu przygotowania obiektów zgodnie z normą, zostały one poddane procesowi kondycjonowania aż do osiągnięcia w obiektach wyrównanego rozkładu wilgoci.

2.1. Badanie w komorze klimatycznej zostało przeprowadzone dla ustalonych temperatur powietrza, których wartości zostały przedstawione w tabeli nr 1.

Tabela 1. Zadeklarowane temperatury powietrza w komorze klimatycznej

Strona ciepła	Strona zimna	Różnica temperatur	Wartość średnia
20°C	0°C	20K	10°C
20°C	-20°C	40K	0°C

Orientacja obiektu: pionowa.

Kierunek przewodzenia ciepła: poziomy.

Celem badania było wyznaczenie współczynnika przenikania ciepła przez panel termoizolacyjny.

Podczas badania zostały wykonane dwa pomiary. Wynikiem badania jest średnia z dwóch pomiarów.

2.2. Podczas badania przyrządem ISOMET 2114 zostało wykonanych pięć serii po pięć pomiarów. Wynikiem badania jest średnia z pięciu serii pomiarów.

2.3 Badanie w aparacie płytowym.

Tabela 2. Zadeklarowane temperatury badania w aparacie płytowym

Płyta dolna (ciepła)	Płyta górna (zimna)	Różnica temperatur	Wartość średnia
20°C	0°C	20K	10°C
9°C	-9°C	18K	0°C

Orientacja obiektu: pozioma.

Kierunek przewodzenia ciepła: pionowy.

Podczas badania zostały wykonane trzy pomiary. Wynikiem badania jest średnia z trzech pomiarów.

3. Opis stanowiska badawczego

Stanowisko badawcze to komora klimatyczna wyposażona w osłoniętą skrzynkę grzejną, przeznaczona do wyznaczania współczynnika przenikania ciepła U [W/m^2K] przez niejednorodną przegrodę budowlaną.

Do zbadania wartości współczynnika przewodzenia ciepła λ [W/mK] materiału warstwy przegrody wykorzystany został przyrząd ISOMET 2114.

Pomiar współczynnika oporu cieplnego R [m^2K/W] materiału izolacyjnego wraz z folią refleksyjną został wykonany za pomocą aparatu płytowego FOX 802.

Komora klimatyczna służy do wyznaczania współczynnika przenikania ciepła U [W/m^2K] przez niejednorodną przegrodę budowlaną w warunkach stanu ustalonego metodą osłoniętej skrzynki grzejnej. Składa się z komory zimnej, w której są symulowane warunki panujące na zewnątrz oraz komory ciepłej, w której są symulowane warunki wewnętrzne, z uwzględnieniem temperatury oraz cyrkulacji powietrza. W komorze ciepłej umieszczona jest skrzynka grzejna, w której utrzymywana jest taka temperatura, która zapewnia brak przepływu ciepła przez jej ścianki. Między komorą ciepłą a zimną umieszcza się maskownicę, w której znajduje się badany obiekt. Za pomocą czujników temperatury (termopar) mierzona jest temperatura powietrza wewnątrz komory, a także temperatury ekranów oraz charakterystycznych punktów maskownicy. W obliczeniach uwzględniony jest wpływ konwekcji i radiacji na wynik pomiaru.

Przyrząd ISOMET 2114 służy do wyznaczania współczynnika przewodzenia ciepła λ [W/mK] metodą dynamiczną. W sondzie przyrządu wytwarzany jest impuls cieplny w celu

wyznaczenia wartości współczynnika λ .

Za pomocą aparatu płytowego FOX 802 wyznaczany jest opór cieplny R [$\text{m}^2\text{K/W}$] warstwy przegrody oraz współczynnik przewodzenia ciepła λ [W/mK] dla materiału jednorodnego w warunkach termicznego stanu ustalonego.

3.1 Metody badawcze

Metoda osłoniętej skrzynki grzejnej jest przeznaczona do wyznaczania w komorze klimatycznej współczynnika przenikania ciepła przez niejednorodne przegrody budowlane. Współczynnik przenikania ciepła U [$\text{W/m}^2\text{K}$] otrzymujemy przez wyznaczenie gęstości strumienia ciepłego q [W/m^2] przepływającego przez obiekt badawczy dla znanej grubości obiektu badawczego oraz znanej różnicy temperatur środowiska między jego powierzchniami zewnętrznymi, w warunkach termicznego stanu ustalonego. Strumień cieplny przepływający przez obiekt badawczy jest różnicą między całkowitą mocą grzewczą dostarczoną do układu (grzałki, napędy wentylatorów, elektronika) a strumieniem ciepła przepływającym przez część maskownicy oraz strumieniem ciepła wynikającym z efektu brzegowego. Jako wartość wynikową przyjmuje się wartość współczynnika U [$\text{W/m}^2\text{K}$] obliczoną na podstawie znajomości gęstości strumienia ciepłego q [W/m^2] przepływającego przez obiekt badawczy, temperatury środowiska po stronie cieplej i zimnej, z uwzględnieniem wpływu konwekcji i radiacji oraz skorygowanej w zakresie oporów przejmowania, będących funkcją gęstości strumienia ciepłego q [W/m^2].

Wartość współczynnika przewodzenia ciepła λ [W/mK] wyznaczana jest przyrządem ISOMET 2114 metodą dynamiczną. Przyrząd do badania wyposażony jest w dwie sondy, igłową i powierzchniową. Sonda igłowa służy do pomiaru w materiałach sypkich, półpłynnych oraz miękkich i elastycznych. Do badania materiałów sztywnych i twardych służy sonda powierzchniowa. W sondzie przyrządu wytwarzany jest impuls cieplny, a na podstawie analizy spadku temperatury w funkcji czasu wyznaczana jest wartość współczynnika λ .

W aparacie płytowym wyznaczana jest wartość oporu cieplnego przegrody R [$\text{m}^2\text{K/W}$], grubość obiektu badawczego oraz współczynnik przewodzenia ciepła λ [W/mK]. Pomiar wykonywany jest w warunkach termicznego stanu ustalonego.

3.2 Czujniki wykorzystane w badaniu

Sterowanie pracą i pomiarami w komorze klimatycznej odbywa się za pomocą jednostki sterowania i kontroli. Składa się ona z multiplexera wejściowego, konwertera analogowo-cyfrowego oraz procesora CPU. CPU kontroluje wszystkie procesy zapisu danych oraz komunikuje się z komputerem – hostem. Sygnały z termoelementów oraz miernika przepływu ciepła połączone są z wejściem konwertera analogowo – cyfrowego poprzez multiplexer wejściowy. Konwerter analogowo – cyfrowy przekształca napięcie wejściowe na wartości cyfrowe. Dokładność i rozdzielczość pomiaru spełnia wymagania normy PN-EN 1934.

3.2.1 Czujniki temperatury

Do pomiaru temperatury w komorze klimatycznej używanych jest 84 czujników temperatury – termopar typu T. Umieszczone są one w powietrzu otaczającym obiekt badawczy, na powierzchni ekranu po stronie zimnej i ciepłej oraz w punktach charakterystycznych maskownicy, rozmieszczone zgodnie z normą PN-EN ISO 8990.

3.2.2 Pomiar ilości ciepła dostarczonego do układu

Całkowita ilość ciepła dostarczona do układu to ciepło pochodzące z grzałek, ciepło wydzielane przez silniki wentylatorów oraz ciepło wydzielane przez elektronikę. Miara ilości ciepła jest całkowita moc elektryczna dostarczona do tych urządzeń. Moc elektryczna jest zliczana przez jednostkę sterowania i kontroli.

Dokładność pomiarów wielkości elektrycznych jest lepsza niż 0,01% od wartości rzeczywistej.

3.2.3 Pomiar prędkości przepływu powietrza

Czujniki do pomiaru prędkości powietrza zostały umieszczone centralnie na płytach przegrody powietrza po stronie ciepłej oraz zimnej, a także na przegrodzie powietrza skrzynki grzejnej.

Zakres pomiarowy: od 0 do 20 [m/s] $\pm(0,3 \text{ [m/s]} + 4\% \text{ v.M.})$

3.2.4 Pomiar grubości obiektu badawczego

Pomiar grubości obiektu badawczego dokonywany jest za pomocą przymiaru liniowego

Dokładność: $\pm 1 \text{ mm}$

3.2.5 Pomiar wartości współczynnika λ

Do pomiaru współczynnika przewodzenia ciepła λ [W/mK] używany jest przyrząd ISOMET 2114.

3.2.6 Aparat płytowy FOX 802

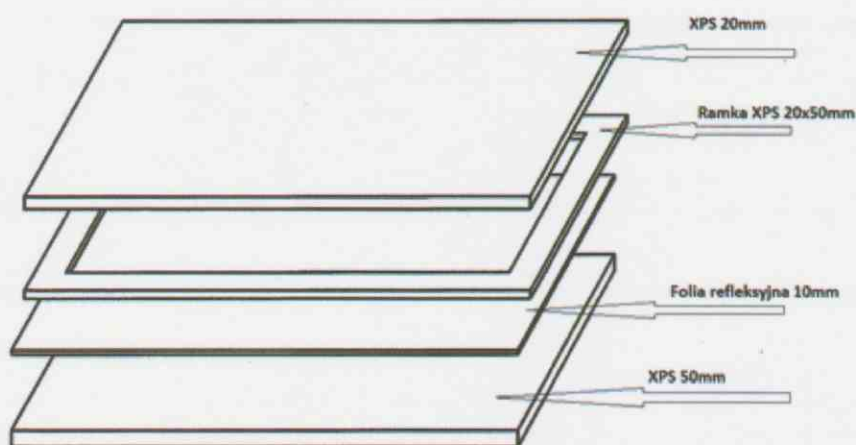
Pomiar temperatury płyty górnej i dolnej dokonywany jest za pomocą termopar umieszczonych w płytach. Pomiar gęstości strumienia ciepła przepływającego przez płyty aparatu dokonywany jest za pomocą stosów termopar umieszczonych w płytach aparatu płytowego. Pomiar grubości obiektu badawczego dokonywany jest przez odczyt przesunięcia śrub pociągowych sterujących przesunięciem płyty górnej aparatu.

4 Opis obiektów badawczych

W komorze klimatycznej został przebadany obiekt o wymiarach 1230 mm x 1480 mm i grubości 100 mm.

Rys. 1. Obiekt badawczy

Rys. 2. Przekrój obiektu

Za pomocą przyrządu ISOMET 2114 został wyznaczony współczynnik przewodzenia ciepła λ [W/mK] oraz pojemność cieplna C_{ro} [MJ/m³K] materiału ramki panelu.

W aparacie płytowym został wyznaczony współczynnik oporu cieplnego R [m²K/W] ramki panelu z folią refleksyjną umieszczoną od spodu.

5 Czas trwania badania

Badanie zostało wykonane w okresie: styczeń – wrzesień 2019.

III. WYNIKI BADAŃ

Tabela 3. Wyniki uzyskane w komorze klimatycznej

Nr badania	Temperatury zadane [°C]		Temperatura Średnia [°C]	Współczynnik U [W/m²K]
	Strona ciepła	Strona zimna		
1	20°C	0°C	10°C	0,347
2	20°C	-20°C	0°C	0,345

Tabela 4. Wyniki uzyskane dla styropianu XPS z panelu termoizolacyjnego metodą dynamiczną

Nr pomiaru	Współczynnik λ [W/mK]	Pojemność cieplna Cro [MJ/m³K]
1	0,0348	0,07032
2	0,0346	0,06944
3	0,0346	0,06944
4	0,0347	0,06989
5	0,0349	0,07045
Wartość średnia	0,0347	0,06991

Tabela 5. Wyniki uzyskane w aparacie płytowym

Nr badania	Grubość [m]	Temperatury zadane [°C]		Temperatura Średnia [°C]	Współczynnik oporu cieplnego R [m²K/W]	Ekwiwalentny współczynnik λ [W/mK]
		Strona ciepła	Strona zimna			
1	0,063	20°C	0°C	10°C	1,873	0,0336
2	0,063	9°C	-9°C	0°C	1,933	0,0326

IV. WARTOŚCI OBLICZONE:

1. Szacowana dokładność pomiarów

Dokładność pomiaru w komorze klimatycznej wyniosła $\pm 3,3\%$

Dokładność pomiaru metodą dynamiczną wyniosła $\pm 2\%$

Dokładność pomiaru dla aparatu płytowego wynosi $\pm 0,1\%$

V. LITERATURA

- [1] PN-EN ISO 7345:1998 Izolacja cieplna. Wielkości fizyczne i definicje.
- [2] PN-ISO 31-4:2002 Wielkości fizyczne i jednostki miar – Część 4: Ciepło.
- [3] PN-EN ISO 10456:2009 Materiały i wyroby budowlane. Właściwości cieplno-wilgotnościowe. Tabelaryczne wartości obliczeniowe i procedury określania deklarowanych i obliczeniowych wartości cieplnych.
- [4] PN-EN 13238:2011 Badania reakcji na ogień wyrobów budowlanych. Procedury sezonowania i ogólne zasady wyboru podkładów.
- [5] Muratorplus
- [6] M. Sobolewski, K. Prekiel, Możliwości badawcze materiałów izolacyjnych w aparacie płytowym na przykładzie polistyrenu ekstrudowanego. Czasopismo Techniczne Technical Transactions. Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej. Zeszyt 3. Rok 109.
- [7] K. Firkowicz-Pogorzelska. Metodyka określania wartości obliczeniowej współczynnika przewodzenia ciepła materiałów budowlanych. Prace instytutu Techniki Budowlanej – kwartalnik nr 3 (119) 2001.

Opracował:

Henryk B. Łoziczonek
mgr inż. Henryk B. Łoziczonek